

KÍNA MEGÚJULÓ KÜLPOLITIKÁJÁNAK NÉHÁNY ASPEKTUSA KÖZÉP-EURÓPAI SZEMMEL

Kusai Sándor Zoltán

a PPKE oktatója, a PPKE BTK Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport (PEACH) külső munkatársa

a nemzetközi kapcsolatok és Kína szakértője, közgazda

Magyarország volt nagykövete Kínában, Mongóliában és a KNDK-ban

Budapest, PPKE PEACH, 2017. november 18.

Xi Jinping a KKP 19. kongresszusán
a kínai színezetű szocializmus új korszakáról
(a Xinhua Hírügynökség infógrafikája)

A Rubicon átlépése – Kína globális, alternatív nagyhatalmi ambíciói

2008-2010 a gazdasági világválság drasztikusan felértékelte Kínát

2012-2017 fokozatosan felépült a megújult kínai külpolitika tartalma, és kialakult a modern globális nagyhatalmi intézményrendszere

- 2012 – **egyre határozottabb külpolitikai gyakorlat** a környező és távolabbi régiókban, a multilaterális szervezetekben
- 2014 – **külpolitikai munkaértekezlet:**
 - a **megújulás az alapkonceptióban, doktrínában** – Deng Xiaoping 24-karakteres maximájának meghaladása, **a határozott érdekérvényesítés szisztematizált megfogalmazása**
 - a **nemzetbiztonság holisztikus felfogása** – egységes **Központi Nemzetbiztonsági Bizottság** létrehozása, elnök: Xi Jinping
- 2016 – **honvédelmi reform:**
 - a honvédelmi rendszer átalakítása, a **fegyveres erők átszervezése** – építkezés a **globális kapacitások céljával**
 - a Központi Katonai Bizottság átszervezése és a **főparancsnoki poszt létrehozása:** Xi Jinping
- 2017 – **fellépés a globalizáció fő előmozdítójaként** – Davos: Xi Jinping

KKP 19. kongresszus (2017. október 17-24.) – a kínai külpolitika új globális nagyhatalmi doktrínájának koherens megfogalmazása a kínai színezetű szocializmus új korszakának Xi Jinping-i gondolata szerves részeként

„China will continue to play its part as a major and responsible country, take an active part in reforming and developing the global governance system, and keep contributing Chinese wisdom and strength to global governance.”

„By the end of this stage [mid-21st century], the following goals will have been met: [...] **China has become a global leader in terms of composite national strength and international influence.**”

Szabálykövető helyett szabályalkotó és mintaadó nagyhatalommá válás

„This is what socialism with Chinese characteristics entering a new era means: [...] **It offers a new option for other countries and nations who want to speed up their development while preserving their independence; and it offers Chinese wisdom and a Chinese approach to solving the problems facing mankind.**”

Minden eddiginél határozottabb érdekérvényesítés nyílt meghirdetése

„China will never pursue development at the expense of others' interests, **but nor will China ever give up its legitimate rights and interests. No one should expect us to swallow anything that undermines our interests.** China pursues a national defense policy that is in nature defensive. China's development does not pose a threat to any other country. No matter what stage of development it reaches, **China will never seek hegemony or engage in expansion.**”

A külpolitika felemelése a nemzeti politikai döntéshozatal csúcsszintjére

- Az egységes, centralizált és koncentrált **külpolitikai-nemzetbiztonsági-honvédelmi intézményrendszer csúcsszintű irányítása**: Xi Jinping főtitkár/elnök/főparancsnok
- a külpolitika **szakmai vezetője a PB-ben** (25 éve először, eddig a nemzetbiztonság és a honvédelem szakmai vezetői voltak benne): Yang Jiechi államtanácsos

Kínai geopolitikai, stratégiai világtkép

Kapacitás-építés

A kínai nagyhatalmi politika
fő partnerei

A geopolitikai, stratégiai érdekérvényesítő erő kiemelt fejlesztésének folytatása

- még aktívabb globális és regionális **vezetői külpolitika** és **diplomáciai tevékenység**
- a **puha erő folytatódó kiépítése** minden irányban és szférában
- a **kemény erő minőségileg új szintre emelése** a töretlen haderőfejlesztés révén

„We will make it our mission to see that by 2035, the modernization of our national defense and our forces is basically completed; by the mid-21st century our people’s armed forces have been fully transformed into world-class forces.”

A globális kínai politika elvi és gyakorlati sarokpontjainak újrafogalmazása

- a **világhelyzet értékelése**, értelmezése: **az átalakulás és alkalmazkodás kora** – politikai **multipolarizálódás**, gazdasági **globalizáció**, társadalmi **informatizáció**, kulturális **diverzifikálódás** + **növekvő interkonnektivitás** és **kölcsönös függőségek** + **növekvő instabilitás** és **biztonsági veszélyek**

„No country can address alone the many challenges facing mankind; no country can afford to retreat into self-isolation.” – üzenet az USA-nak (is)!

- a **konfrontáció** helyett **kommunikáció** és **dialogus**, a **szövetségek** helyett **partnerségek**
- a belügyekbe való **beavatkozás elvetése** – önvédelmi reflex, de mi lesz a gyakorlat?
- a **globalizáció** legyen **nyitottabb, befogadóbb** és **kiegyensúlyozottabb**
- az **Övezet és út kezdeményezés** teremti új **konnektivitást, platformot** és **hajtóerőt**
- a **kapcsolati prioritások** sorrendje: (1) **nagyhatalmak**, (2) **szomszédság**, (3) **fejlődők**

Összegezve: egy új globális hatalom nyílt, hivatalos bejelentkezése a nemzetközi rend és a globális kormányzás átalakításának igényével és átfogó, koherens stratégiai programjával

A külföld reagálása – a világ és Kelet-Ázsia új helyzetben

A nemzetközi politika főszereplői: a reagálás kerülése, válaszok a gyakorlatban

- de **a Kínához való viszony stratégiai újragondolása elkerülhetetlen** a kulcsszereplőkénél
- az **USA**, a **Trump-kormányzat új szemlélete** – kevésbé globalista, **nemzetiérdek-központú + inkoherens** viselkedés + **diszfunkciók** az ázsiai és csendes-óceáni **szövetségesek kezelésében** + Kína **féken tartásának, feltartóztatásnak folytatása** = **éles konfrontáció növekvő lehetősége**
- jó **orosz hozzáállás** – **szoros érdekalapú stratégiai együttműködés**, látható **korlátokkal**
- kemény **japán érdeklődések** – erősödő **szembenállás, stratégiai vetélkedés**
- ambivalens **indiai viszony** – **egyensúlykeresés** a szembenállás és együttműködés között
- az **európai korlátok** – **pragmatikus kiútkeresés** a komplex érdek- és értékütközésből
- kisebb **ázsiai szereplők dilemmája** – **gazdasági jólét** – Kína + **status quo stabilitása** – USA

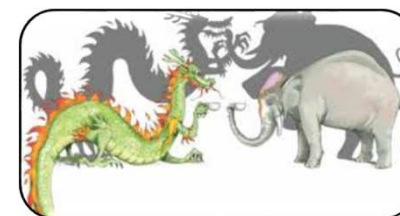
Szakmai-tudományos körök: az új kínai politika jelentősége, megosztott értékelés

- éles **vita az USA** vezette, szabályokon alapuló, liberális **világrendet érő kínai kihívás jellegéről** + **tartalmáról** + **mértékéről** + **irányairól** + **perspektíváiról** = **helyes kezelési módjáról**
- a **revizionista kontra konzervatív hatalom ellentét** és a **thuküdidészi csapda** beazonosítása – **agresszívebb kínai viselkedés** és **élesedő kínai-amerikai/nyugati konfrontáció** előrejelzése

Kelet-Ázsia **fordulóponton**: az **új kínai külpolitika** egyik **fókusz**a és fő iránya + fő és másodlagos vetélytársainak **legfontosabb játéktere** a kínai külpolitikával szemben

- a térségen belüli **gazdasági egymásrautaltság** és kölcsönös függés **nő** – **Kína súlyponttal**
- a **geopolitikai** és **stratégiai feszültségek**, konkrét **érdeklődések tartósak**, várhatóan **növekednek** – nemcsak **Kína felemelkedése** és az **erőviszonyok változása** (objektív faktor), hanem **asszertív viselkedése** és a **többi szereplő szembenállása** és **ellenjátéka** (szubjektív faktor) egyszerre és együttesen **okozza**

Reális nagyhatalmi viszonyok

Fő hatások Európára és Kelet-Közép-Európára

Kína kooperációs ajánlatai

KKE–Kína együttműködés

Övezet és út kezdeményezés (BRI)

Az Európai Unió súlyos belső és külső zavarai, problémái, kihívásai – az EU fejlődésének jelentős fordulópontja, nyitott perspektívákkal

Az EU–Kína stratégiai partnerség – érik az alapos újragondolás szükségessége

- az *EU Kína-stratégiája* (2016) és *Kína EU-politikája* (2014) – **közös pontok** + számottevő **koncepcionális eltérések**
- közös, párhuzamos, eltérő és ütköző **gazdasági, politikai, stratégiai** és **geopolitikai érdekek** + nyilvánvaló **értékrendi, ideológiai eltérések**
- az **új kínai külpolitika** mindezt **még nyilvánvalóbbá teszi** – **új kezelésük szükséges**
- az **EU érdekeltsége** a **kelet-ázsiai térség stabilitásában** és fejlődésében + **kívül** az európai hatalmak **katonai akciórádiusán** + **gazdasági** és **puha erős befolyásolás**

Kína ajánlata az eurázsiai gazdasági térség újraszervezésére (2013-tól): Övezet és út kezdeményezés – **geopolitikai, értékrendi** és **stratégiai összefüggések az EU-nak**

„We should pursue the Belt and Road Initiative as a priority, [...] we hope to make new ground in opening China further through links running eastward and westward, across land and over sea.”

Kelet-Közép-Európa: kiegészítő növekedési potenciál a KKE–Kína együttműködés

- **laza**, sajátosan intézményesült, aszimmetrikus, fokozatosan fejlődő **együttműködési platform** (2011-től) – **redmények** és **kihívások** egyszerre
- fokozatosan **integrálódik az Övezet és út kezdeményezésbe** – **tágabb szerkezet** alakul
- **érdekütközés az EU-val** – erős **európai bizalmatlanság**, gyanakvás és **ellenjáték**

Tanulságok, lehetőségek magyar szempontból

Az új kínai külpolitika és nemzetközi hatása közép- és hosszú távon is fontos a magyar külgazdaság és külpolitika számára – folyamatos figyelmet érdemel

- fundamentálisan **befolyásolja** a **világgazdaság fejlődését** és **szabályait**, a **béke és biztonság**, a **nemzetközi rendszer jövőjét**, az erőviszonyokat
- nagyban **meghatározza** tágabb környezetünk, az **eurázsiai térség folyamatait**, amelyek gazdaságilag és politikailag is szorosan **kötődnek Kelet-Ázsiához**
- közvetlenül **hat** fő **szövetségeseink**, **szövetségi rendszerünk** (NATO), **integrációs közegünk** (EU) gazdasági és politikai **mozgásterére** és **politikájára**
- erősen **befolyásolja** egyik **legfontosabb Európán kívüli gazdasági partnerünk**, **Kína fejlődését, stabilitását, nemzetközi szerepvállalását**
- erősen **hat Kína kapacitásaira, készségére** és **szándékaira a kétoldalú együttműködés** minden területén

Az új kínai külpolitika rövid távon is kihat a magyar-kínai kapcsolatokra

- a **kétoldalú együttműködés** feltételeinek **javításához adottak a feltételek**
- kétoldalú szinten **erre törekszik a partner** is,
- a **KKE–Kína együttműködés folytatódik**, és tovább inkább **integrálódik az Övezet és út kezdeményezésbe**
- a **kínai külpolitika kulcsfigurái kedvezően állnak Magyarországhoz**, vannak **személyes kontaktusaink** velük
- e feltételekre **sikeres érdekalapú magyar-kínai kapcsolatépítés** alapozható – ha ehhez **adott a magyar politikai akarat** is

Magyar realitások

Köszönöm a figyelmet!

